

TROCHPAKKE! MEI ELKoar FOARÚT

Coalitieagenda voor gemeente
Noardeast-Fryslân 2019-2022

Als eerste coalitie van de gemeente Noardeast-Fryslân zijn wij trots en vereerd u onze plannen voor de komende coalitieperiode te mogen presenteren.

Met de nieuwe raad hebben we gekozen voor een nieuwe werkwijze: samen met inwoners, bedrijven, organisaties en verenigingen de ambities en uitdagingen oppakken. Onderwerpen die zich daartoe lenen zijn verwoord in de raadsagenda. Als coalitiefracties ondersteunen wij die van harte, verbinden we ons aan het proces dat door de raad geïnitieerd wordt en committeren we ons aan de uitkomsten. Wij staan dan ook voor de uitvoering van acties die uit de raadsagenda voortvloeien.

Voor een aantal onderwerpen zijn al voorbereidingen getroffen en hebben wij als coalitie afspraken gemaakt om snel aan de slag te gaan en met alle inwoners te bouwen aan de samenleving. We hopen dat een ieder zich thuis gaat voelen in onze gemeente. Op hoofdlijnen hebben wij als coalitie afspraken gemaakt over onderwerpen geclusterd in vijf thema's, die verwoord zijn in deze coalitieagenda.

TROCHPAKKE!

December 2018, fracties van:

CDA

Lieuwe Sytsma

CHRISTENUNIE

Klaas de Jager

FNP

Bert Koonstra

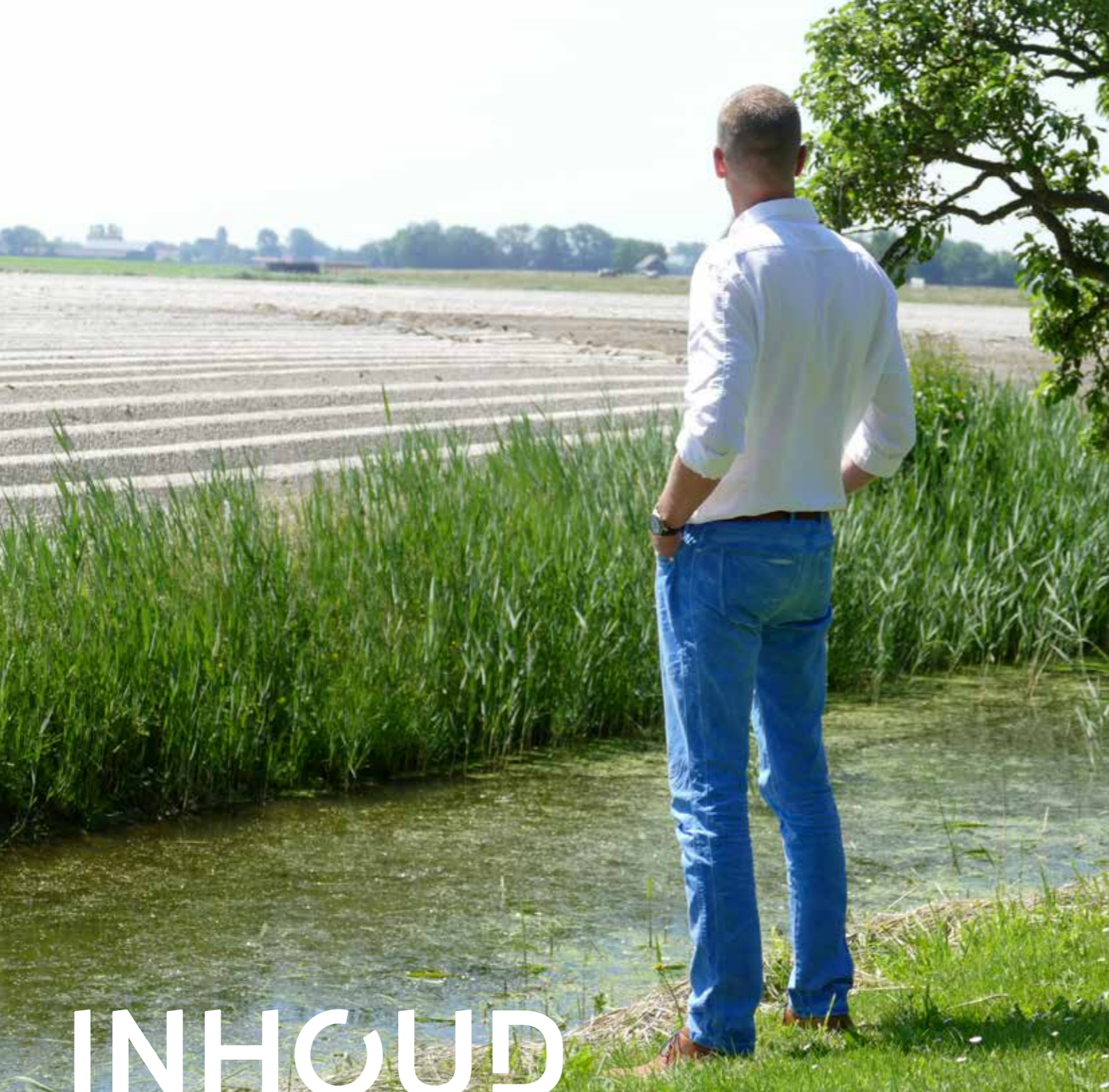
VVD

Digna Ferwerda-Havenga

S!N

Sjoerd Keizer

VOORWOORD

INHOUD

VOORWOORD	2
INLEIDING	6
Aanleiding en doel	7
Leeswijzer, opbouw	7
THEMA'S	8
1. SAMENLEVING; DORPEN EN STAD	8
Inleiding	9
Wat willen we bereiken?	9
Hoe gaan we daar aan werken?	9
2. SOCIAAL DOMEIN; ZORG	11
Inleiding	12
Wat willen we bereiken?	12
Hoe gaan we daar aan werken?	12
3. ECONOMISCHE ONTWIKKELING EN VERSNELLINGSAGENDA	14
Inleiding	15
Wat willen we bereiken?	15
Hoe gaan we daar aan werken?	15
4. ENERGIE (EN ENERGIETRANSITIE), DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	17
Inleiding	18
Wat willen we bereiken?	18
Hoe gaan we daar aan werken?	18
5. DIENSTVERLENING EN FINANCIËN	20
Inleiding	21
Wat willen we bereiken?	21
Hoe gaan we daar aan werken?	21
BIJLAGE: PORTEFEUILLEVERDELING	22

INLEIDING

AANLEIDING EN DOEL

Per 1 januari 2019 is de nieuwe gemeente Noardeast-Fryslân een feit. De gemeente Noardeast-Fryslân ontstaat per 1 januari 2019 door de herindeling van de gemeenten Ferwerderadiel, Dongeradeel en Kollumerland c.a. Op 21 november 2018 hebben de verkiezingen voor deze nieuwe gemeente plaatsgevonden.

De informateur kreeg de opdracht de raad te ondersteunen bij het opstellen van een raadsagenda en te komen met een voorstel voor een breed gedragen coalitie. Op basis van die opdracht zijn in meerdere gesprekken met vertegenwoordigers van de fracties programmatische verkenningen uitgevoerd en is een concept raadsagenda opgesteld.

Op grond van inhoudelijke overeenkomsten, de verkiezingsuitslag en de wens een college te vormen dat kan rekenen op een breed draagvlak heeft de informateur een college voorgesteld bestaande uit de partijen CDA, FNP, S!N, ChristenUnie en VVD.

Er is voor een breed college gekozen vanwege de extra bestuurlijke inzet die nodig is voor de start van de nieuwe gemeente. De opgave is immers als drie gemeenten te gaan werken als één gemeente. Een stabiel college is daarbij een vereiste. De coalitiepartijen hebben de informateur gevraagd om ook als formateur te fungeren en hen te ondersteunen bij het opstellen van een coalitieagenda.

WERKEN MET EEN RAADSAGENDA

In deze raadsperiode wordt onderscheid gemaakt tussen een raads- en een coalitieagenda.

Na de verkiezingen hebben partijvertegenwoordigers vanuit de raad met ondersteuning van de informateur een raadsagenda opgesteld. Hierin staan onderwerpen die door de gehele raad worden gedragen en waarover eerst in gesprek wordt gegaan met de samenleving. Voor het college zal het uiteindelijke raadsbesluit over dat onderwerp als kader dienen en het college zal de daaruit voortvloeiende beleidsuitvoering oppakken.

WERKEN MET EEN COALITIEAGENDA

Naast de genoemde raadsagenda komt er een coalitieagenda.

In deze coalitieagenda staan de onderwerpen benoemd waarover binnen de coalitie overeenstemming is, zowel qua beoogde resultaten als beoogde wijze van uitvoering. De coalitie heeft met elkaar afgesproken om deze onderwerpen binnen deze coalitieperiode op te pakken. De coalitie is hierop aanspreekbaar.

LEESWIJZER, OPBOUW

De coalitieagenda is opgesteld aan de hand van dezelfde thema's als de raadsagenda:

- Samenleving; dorpen en stad;
- Sociaal domein, zorg;
- Economische ontwikkeling en versnellingsagenda;
- Energie (en energietransitie), duurzaamheid en klimaat.

Elk thema start met een algemene inleiding op het thema. Vervolgens wordt beschreven wat de coalitie op genoemde thema's beoogt te bereiken en de wijze waarop zij voornemens is dat te realiseren.

THEMA

SAMENLEVING; DORPEN EN STAD

Dit thema heeft betrekking op de leefbaarheid in de regio. Bij leefbaarheid gaat het om de mate waarin de leefomgeving aansluit bij de voorwaarden en behoeften die er door de inwoners aan worden gesteld.

Voor dit thema is afgesproken de onderwerpen "Dorpen- en kernenbeleid" en "cultuurnotitie" in de raadsagenda op te nemen. Deze onderwerpen komen dus niet in de coalitieagenda.

Voor onze regio spelen demografische ontwikkelingen een belangrijke rol, zoals afname van de bevolking, vergrijzing en ontgroening. Daarom zijn in ANNO-verband, met inwoners en betrokken partijen, verkenningen uitgevoerd naar demografische ontwikkelingen in relatie tot de voorzieningenstructuur (Project Atlas). Daaruit blijkt dat het niet mogelijk is alle voorzieningen in de regio te behouden en wat de consequenties zijn van keuzes op het gebied van (het clusteren van) voorzieningen. Ook is een woningmarktanalyse uitgevoerd.

Voor het basisonderwijs werken schoolbesturen en gemeenten met een procesbegeleider aan plannen voor een toekomstbestendig basisonderwijs (o.a. huisvesting). Daarnaast zijn er ook andere processen / projecten, zoals de Dorpsontwikkelingsmaatschappijen (DOM's).

Met het oog op behoud van de leefbaarheid is het van belang te kijken naar de toekomstige voorzieningenstructuur. Dit natuurlijk in samenhang met het traject Visievorming en gebruikmakend van de opbrengst van het project Atlas. Daarbij zijn bereikbaarheid, betaalbaarheid, verwachte kwaliteit, maatwerk en vrijwilligersinzet belangrijke aspecten. Monitoring is van groot belang om (met inwoners) goed in te kunnen spelen op actuele trends.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Als coalitie beogen wij de leefbaarheid van een impuls te voorzien en daar de bevolking bij te betrekken. Dit heeft betrekking op een breed scala aan onderwerpen: van dienstverlening en voorzieningen tot woningbouw. Uitgangspunt is dat we een aantrekkelijke gemeente willen zijn. Het gemeentelijke motto "Samen, In de buurt, Persoonlijk" moet tot uiting komen in bereikbare, toegankelijke dienstverlening en voorzieningen met maatwerk mogelijkheden, toegesneden op de dorpen. Als coalitie voelen we ons daarbij niet alleen verantwoordelijk voor de periode waarin we als college actief zijn, maar hebben we ook de intentie en wens om met onze plannen rekening te houden met de generaties die na ons in onze gemeente opgroeien, werken en leven.

HOE GAAN WE DAAR AAN WERKEN?

1.1 Een bereikbare en toegankelijke gemeente

De gemeente wil een goed bereikbare en gemakkelijk toegankelijke gemeente zijn, die dicht bij de inwoners staat.

- Samenlevingsgericht gemeentehuis.
- We maken gebruik van moderne middelen, zoals digitalisering. Daarbij hebben we aandacht voor mensen die hier moeite mee hebben, die zullen we ondersteunen,

en waar nodig kijken we naar andere oplossingen.

- In deze coalitieperiode zal in de dorpen Ferwert en Kollum een loketfunctie voor gemeentelijke dienstverlening behouden blijven.
- In het traject omgevingsvisie nagaan wat mensen verwachten van de gemeente.

1.2 Compensatie OZB voor dorpshuizen

Dorpshuizen vervullen een belangrijke sociale functie. Om dorpshuizen meer financiële armslag te geven zullen deze gecompenseerd worden voor de OZB.

- Compensatie zal worden geëffectueerd per 1-1-2020.
- In 2019 zullen de daarvoor noodzakelijk voorwaarden worden uitgezocht:
 - o Begripsbepaling, hoe dit per 2020 mogelijk gemaakt kan worden. Dit geldt voor dorpshuizen, MFC's en MFA's en niet voor sportkantines.
 - o Financiën: hoe dit in de begroting op te nemen.

1.3 Frysk / meertaligheid behouden, stimuleren en versterken

Het Frysk hoort bij deze regio, bij de eigenheid van dit gebied. Meertaligheid bevordert opvoeding en ontwikkeling. We maken ons sterk om dit te behouden, stimuleren en te

versterken. Dit willen we vormgeven door:

- Uitwerking te geven aan het bestuursakkoord dat met het ministerie van BZK gesloten is om meertaligheid te bevorderen.

1.4 Vervoer: maatwerk per dorp

De bereikbaarheid van dorpen en kernen behoeft aandacht en verbetering.

Hier geven we invulling aan door:

- Optimalisatie en uitbreiding van Openbaar en Jobinder vervoer binnen de mogelijkheden van het provinciaal beleid.
- Lokale initiatieven kunnen worden ondersteund door de gemeente.

1.5 Woningbouw, inbreiding en aantrekkelijke woon-gemeente

De gemeente wil een aantrekkelijke woongemeente zijn. Om kwaliteit toe te voegen aan het dorp, te komen tot gezonde, vitale en veilige dorpen en voorkoming van verpaupering en leegstand. Dit willen we vormgeven door:

- Eerst naar mogelijkheden tot inbreiding kijken voordat naar uitbreiding gekeken wordt.
- Vanuit beleid en regelgeving initiatieven voor alternatieve woonvormen ondersteunen.
- Zorgen voor woningaanbod naar behoefte zowel in de sociale als particuliere sector; dit vertalen in prestatieafspraken met woningbouwvereniging en provincie.
- Monitoring van woningbehoefte en aanbod.

1.6 Voorzieningen bereikbaar en betaalbaar

De coalitie gelooft in een samenleving waarin mensen met elkaar initiatieven nemen om de mienskip te versterken. De gemeente is daarom betrokken bij zaken die dorpen en wijken willen oppakken. Het overeind houden van voorzieningen is in de dorpen en wijken soms een uitdaging. Als niet elk dorp kan beschikken over alle voorzieningen, is het belangrijkste slim te clusteren tussen de dorpen, waardoor ze wel bereikbaar en betaalbaar blijven.

Dit willen we vormgeven door:

- Deze belangrijke opgave voor de komende periode in nauwe samenwerking met de dorpen en wijken op te pakken.
- Op heel korte termijn (in 2019) zal het integraal huisvestingsplan (IHP) Noardeast-Fryslân opgesteld worden.
- Opzetten van voorschoolse voorzieningen te stimuleren.
- Ontmoetingsplekken jongeren – jongeren moeten gezien en gehoord worden.

1.7 Zwemmen, kindpakket

Als coalitie onderschrijven we het belang van de zwemvaardigheid (zowel het leren zwemmen als het onderhoud van zwemvaardigheid) van alle kinderen.

- Het college gaat inventariseren welke componenten een rol spelen m.b.t. het leren en het onderhouden van zwemmen (inclusief gebruik Kindpakket). Op basis daarvan zal het college kijken naar noodzaak en eventuele mogelijkheden om zwemvaardigheid (mede in overleg met scholen en schoolbesturen) te bevorderen.

THEMA

2.

SOCIAAL DOMEIN;
ZORG

Sinds 2015 hebben de gemeenten een veel grotere verantwoordelijkheid in het sociale domein gekregen op het gebied van maatschappelijke zorg en ondersteuning. Sinds 2013 hebben de vier DDFK- gemeenten zich gezamenlijk voorbereid op de veranderingen (de decentralisaties) op het gebied van de Participatiewet, de Jeugdwet, de veranderingen in de Wmo en de AWBZ en de ontwikkelingen rond passend onderwijs.

Iedereen moet de weg naar de beschikbare hulpverlening weten te vinden. De gemeente blijft altijd het vangnet voor mensen die aan de kant van de samenleving komen te staan.

Voor dit thema is afgesproken het onderwerp "Bereikbaarheid en inzet van zorg door gebiedsteams (mantelzorg, voorzieningen in dorpen)" in de raadsagenda op te nemen. Dit onderwerp komt in de coalitieagenda dan ook niet terug.

De nieuwe gemeente heeft een uitdaging om zoveel mogelijk mensen bijstandsonafhankelijk te maken, samen met werk- en leerbedrijven zoals NEF. Meedoen in de samenleving is buitengewoon belangrijk voor de eigenwaarde, sociale contacten en het gevoel van meedoen in de maatschappij en onderdeel zijn van de samenleving. Het opdoen van structuur en werk-ervaring is de springplank naar een baan en biedt houvast.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Als coalitie staan we voor een doelgerichte, proactieve aanpak van armoede, schulden en eenzaamheid. Het bevorderen van een gezonde leefstijl maakt daar deel van uit. Door deze proactieve en preventieve aanpak beogen we problemen en daaruit voortvloeiende zorgvragen te voorkomen. Een goede arbeidspositie draagt daar aan bij. Daarbij is het van belang de doelen voor ogen te houden, te evalueren en zo nodig het beleid aan te passen.

HOE GAAN WE DAAR AAN WERKEN?

2.1 Doelgerichte, proactieve en preventieve aanpak (armoede, schulden, eenzaamheid)

Het beleid op het gebied van het sociale domein is 'op orde', maar is de uitwerking ook op orde en effectief? Mensen weten nu niet altijd wat mogelijk is en welke hulp ze kunnen krijgen. Dat willen we beter gaan organiseren. Daarvoor is voor iedereen heldere communicatie van belang:

- Goede samenwerking met de partners die achter de voordeur komen. Kleinschalige verlening van zorg, dichtbij georganiseerd, kan onderdeel van de oplossing zijn. Mensen moeten de wegen weten te vinden om geholpen te kunnen worden. De primaire contactpersonen met de burgers kunnen de weg wijzen in het 'landschap van de hulpverlening'.
- Stille nood en armoede zichtbaar maken om duidelijk te hebben wie hulp nodig heeft.
- Schuldenproblematiek vergt voortdurende inzet van gebiedsteam.
- We willen graag de wijkverpleegsters terug in het dorp.

- De hulpverleners moeten weten welke stappen gezet moeten worden – goede doorverwijzing – contacten met huisartsen en wijkverpleging zijn belangrijk.
- Het netwerk van hulp en zorgverleners moet elkaar blijvend weten te vinden en voor ogen houden dat het doel belangrijker is dan de weg ernaartoe.
- We betrekken de partners in het zorglandschap bij het bereiken van onze doelen en hebben elkaar daarbij nodig.
- Voortzetting van het Kindpakket.
- Laaggeletterdheid met huidig beleid, samenwerking bibliotheek en aanpak schoolverzuim voorkomen.
- Vrijwilligers en ervaringsdeskundigen inzetten en waarderen.

2.2 Gezonde leefstijl

Een gezonde leefstijl is een leven lang belangrijk. Dit willen we stevig uitdragen.

Dit willen we bereiken door:

- Preventieve aanpak van alcohol- en drugsgebruik onder jongeren. We willen onze jongeren informeren over de effecten en risico's van alcohol- en drugsgebruik. Hiervoor is een doelgerichte en preventieve aanpak nodig tezamen met gebiedsteam en maatschappelijke partners: consultatiebureaus (basis)scholen, sportverenigingen. Ook ouders hebben hierbij een belangrijke rol en hen willen we benaderen en voorlichten over de risico's van alcohol en drugs.
- Naast preventieve maatregelen ook inzet te plegen op handhaving (geen alcohol onder de 18 jaar). Dit is geen doel op zich maar een logische consequentie van het

doel dat we willen bereiken.

- Fêste hân: voortzetten en prioriteit geven aan het uitvoeringsplan Wonen, welzijn en zorg; maatwerk leveren.
- In te zetten op het voorkomen van overgewicht bij kinderen door een preventieve aanpak. Hier financiële middelen voor beschikbaar stellen.
We zetten in op:
 - o Goede communicatie en voorlichting;
 - o Sterk appèl op een gezondere leefstijl;
 - o Een leven lang bewegen.
- Handhaven van het nulbeleid. Dat sluit aan bij de preventieve aanpak in het kader van een gezonde leefstijl en heeft een hoge prioriteit.

2.3 Iedere inwoner kan rekenen op zorg die hij nodig heeft, nu en in de toekomst

- Bereikbare zorg voor iedereen.
- Eén aanspreekpunt voor degene die hulp nodig heeft.
- Schoolmaatschappelijk werk zonder wachtlijsten. Er zijn wachtlijsten ontstaan. Deze moeten weggewerkt worden.
- Faciliteren en ruimte geven aan nieuwe (kleine) zorgvormen, bijvoorbeeld zorghoefjes. We ondersteunen lokale initiatieven om zorg op andere wijze vorm te geven.
- Er moeten voldoende zorgbestendige woonvormen zijn.
- Er moeten voldoende geschikte woningen zijn voor ouderen.
- Makkelijker maken van aanvragen Wmo-voorzieningen.
- Pleeggezinnen spelen een waardevolle rol in de opvang van jongeren. De gemeente wil deze inzet ondersteunen en waarderen.
- Financiële vergoeding voor pleegouders van kinderen boven de 18 jaar. Juist ook in de periode van 18-21 blijven zorg en hulp nodig om de stappen naar volwassenheid te begeleiden.

2.4 Overschotten innovatief inzetten/ slimmer inzetten van geld

- Op het moment dat er overschotten zijn binnen het sociaal domein willen we deze reserveren voor het sociaal domein. Dit om enerzijds een efficiëncyslag te kunnen maken (niet terug naar de algemene middelen) en anderzijds om een actueel en toekomstbestendig zorgaanbod te kunnen blijven bieden. Voor innovatie en efficiëntieverbetering is ontwikkelingsgeld nodig.
- Ook zonder overschotten is het belangrijk om in te zetten op innovatie en efficiency.
- Om te kunnen duiden of er ruimte is in de begroting

van het Sociaal Domein, is er behoefte aan inzicht in de besteding van de middelen/ de financiële ruimte: waar geven we het aan uit, hoe efficiënt worden de middelen besteed en kan het beter.

- Voor een passende inzet van de juiste zorg is het van belang de resultaten en effecten van de besteding van middelen regelmatig te monitoren en evalueren op doelgerichtheid, effectiviteit, innovatie.

2.5 Tegenprestatie

(maatwerk gericht op bijdragen aan de samenleving)

Participatie, het meedoen in de samenleving, is belangrijk. Het geeft zin aan het bestaan en het vergroot het gevoel van eigenwaarde. We willen mensen in een bijstandssituatie helpen, onder andere via leerwerkbedrijf NEF. Het doel is toeleiding naar bijstandsonafhankelijkheid door in te zetten op werk; maar mocht dat niet mogelijk zijn dan kan er op andere wijze een bijdrage aan de samenleving gegeven worden door bijvoorbeeld het doen van vrijwilligerswerk. Dit vraagt om een maatwerkgerichte benadering.

- Aanpak jeugdwerkeloosheid met o.a. NEF (samenwerking overheid, onderwijs, bedrijfsleven).
- Wanneer mensen een uitkering ontvangen, dan stellen wij een tegenprestatie verplicht. Uitgangspunt hierbij is dat dit een tegenprestatie is naar vermogen met oog voor de menselijke maat.
- Goede praktijkvoorbeelden (zoals binnen NEF) zullen nog meer uitgedragen worden.

THEMA

ECONOMISCHE ONTWIKKELING EN VERSNELLINGSAGENDA

Het bevorderen van het economisch klimaat en de bedrijvigheid in Noardeast-Fryslân is belangrijk met het oog op werkgelegenheid, de economische vitaliteit, het verdienend vermogen van onze gemeente en de leefbaarheid in de kernen. Voor dit thema is afgesproken de onderwerpen “Recreatie en Toerisme ontwikkeling passend bij de regio” in de raadsagenda op te nemen. Dit onderwerp komt in de coalitieagenda dan ook niet terug.

Economische ontwikkeling wordt niet alleen in onze gemeente, maar ook in regionaal verband (Agenda Netwerk Noord-oost kortweg ANNO) opgepakt. In dat kader zijn de Versnellingsagenda, de potentie van recreatie en toerisme, het huidige bedrijfsleven (MKB, familiebedrijven, landbouw en veeteelt) van groot belang voor de regio.

Binnen ANNO werken o.a. de gemeenten Achtkarspelen, Tytsjerksteradiel, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en de provincie samen met andere partijen, zoals Wetterskip, maatschappelijke organisaties en ondernemers.

In ANNO-verband wordt ingezet op de Versnellingsagenda: innovatie in de vier sterkste sectoren van de regio: agrofood, metaaltechniek, bouwnijverheid en toerisme & recreatie.

De Regiodeal bestaat voor onze regio niet alleen uit de Versnellingsagenda, maar ook uit “Holwerd aan Zee” (innovatieve integrale gebiedsontwikkeling).

In onze gemeente zijn veel kleine MKB-bedrijven. Kennis, innovatiekracht en samenwerking bieden nieuwe mogelijkheden en kansen in bijvoorbeeld de agro- en voedingsindustrie en de metaal- en constructienijverheid. Om dit te kunnen realiseren is een goede samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid van betekenis. We verwachten dat onze beroepsbevolking gaat krimpen. Een goed werkende arbeidsmarkt waar vraag en aanbod op elkaar aansluiten, is een grote uitdaging. De kracht in onze gemeente ligt op het (vaktechnisch) mbo-niveau.

Voor de regio is een goede bereikbaarheid van grote waarde. Met de Centrale As hebben we een prachtige ontsluiting van de regio gekregen. Uitdaging nu is het verzilveren van de kansen die de Centrale As biedt en anderzijds ook de bereikbaarheid van de west- en oostkant van Noardeast-Fryslân te optimaliseren. Daarbij is de digitale ontsluiting van het gebied (glasvezel in samenwerking met Kabel Noord) voor ondernemers en inwoners essentieel.

De gemeente wil, op een manier dat het geen afbreuk doet aan de ruimtelijke kwaliteit, ruimte bieden aan ondernemers die willen uitbreiden en aan nieuwe ondernemers.

De agrarische sector is een belangrijke economische pijler in onze gemeente. Deze sector heeft te maken met tal van uitdagingen en ontwikkelingen op het gebied van verduurzaming.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

De sociaal economische ontwikkeling van onze gemeente en de regio beschouwen we als een belangrijke opgave, alleen al met het oog op het belang voor de ondernemers, de leefbaarheid en de regionale werkgelegenheid.

HOE GAAN WE DAAR AAN WERKEN?

3.1 Regiodeal Versnellingsagenda

De regiodeal biedt unieke kansen voor versterking van de positie van Noardeast-Fryslân en brede welvaart, waar-

van de Versnellingsagenda een belangrijk onderdeel vormt. Met de regiodeal kunnen we kansen voor de sociaal economische ontwikkeling en opgaven op dat gebied verzilveren (o.a. meer bedrijven, meer werkgelegenheid en daardoor vergroting van de leefbaarheid). Eerder hadden we al regionale voornemens om daarin te investeren.

Met de Versnellingsagenda wordt een extra impuls mogelijk gemaakt, en die rechtvaardigt een bijdrage van de gemeente die anders via andere investeringen gedaan had moeten worden.

Er is maximaal € 20 miljoen beschikbaar voor de samenwerking op drie programmalijnen:

1. Onderwijs en arbeidsmarkt (betere aansluiting tussen onderwijs, ondernemers en overheid);
 - a. Met Gouden driehoek, KEI, Kenniswerkplaats, Gouden driehoek hier invulling aan geven en uitwerken.
 - b. Met ondernemers en re-integratiebedrijven zoeken naar mogelijkheden voor betekenisvol werk voor mensen die re-integreren op de arbeidsmarkt, aansluitend bij hun interesses (bijvoorbeeld businesscase mobiliteitscentrum). (regulier werk, re-integratie en scholing).
2. Innovatie en ondernemerschap;
3. Doorontwikkeling regionale samenwerking en branding/marketing.

Voor alle drie programmalijnen worden projecten opgezet en uitgevoerd.

3.2 Regiodeal: Holwerd aan zee

Holwerd aan zee is naast de Versnellingsagenda onderdeel van de regiodeal. Dit betreft een initiatief vanuit de samenleving. Meerdere partijen hebben hier belang bij: Rijkswaterstaat, provincie, Wetterskip en de regio (economische impuls en uitstraling). De coalitie steunt het initiatief vanuit de gedachte van nieuwe democratie (van onderop), de effecten voor Holwerd en de gehele regio, de dynamiek die van het project uitgaat en de verbinding tussen alle betrokken partijen m.b.t. het project.

De coalitie heeft een positieve grondhouding en staat positief tegenover het voorbereidingskrediet en een eventuele verdere financiële bijdrage die hier bij hoort, ziet graag dat daartoe zoveel mogelijk externe bijdragen van verschillende partijen worden aangewend en vraagt projectbureau HAZ om zo veel mogelijk externe middelen te vergaren.

3.3 Ontsluiten bedrijventerreinen en nieuwe infra

Er liggen al jarenlang opgaven op het gebied van ontsluiting, zoals de rondweg om Wânswert, de ontsluiting Jumaheerd in Kollum, en Betterwird in Dokkum. Dit zijn belangrijke opgaven. We blijven ons inzetten om deze op zo kort mogelijke termijn te realiseren. Daarnaast is er nog een aantal knelpunten m.b.t. gevaarlijke situaties zoals bij Hallum. Daarvoor zetten we in op:

- Verkenningen uitvoeren gericht op realiseren van ontsluitingen en oplossen van knelpunten (voorkeursstracé, financiële verkenning).

3.4 Bedrijventerreinen naar aard, schaal en behoefte

Gemeente Noardeast-Fryslân wil, gelet op het belang van de sociaal economische ontwikkeling, ruimte bieden aan ondernemers voor uitbreiding en vestiging. We hebben al veel bedrijventerreinen waar genoeg ruimte is om uitbreiding te realiseren. Waar behoefte is met het oog op economische ontwikkeling, wil de gemeente uitbreiding van bedrijventerrein mogelijk maken. Bijzondere aandacht verdienen bedrijventerreinen Hallum, Kollumerzwaag en Dokkum. We sluiten hierbij aan bij provinciaal beleid (uitbreiden bij gebleken behoefte). Daarom is het van belang dat ondernemers ook hun behoefte aangeven. Dit geven we vorm door:

- nauw overleg met ondernemers, bedrijfsbezoeken en een lobby naar de provincie.
- waar mogelijk planologisch inspelen op behoefte ondernemers.

3.5 Landbouw

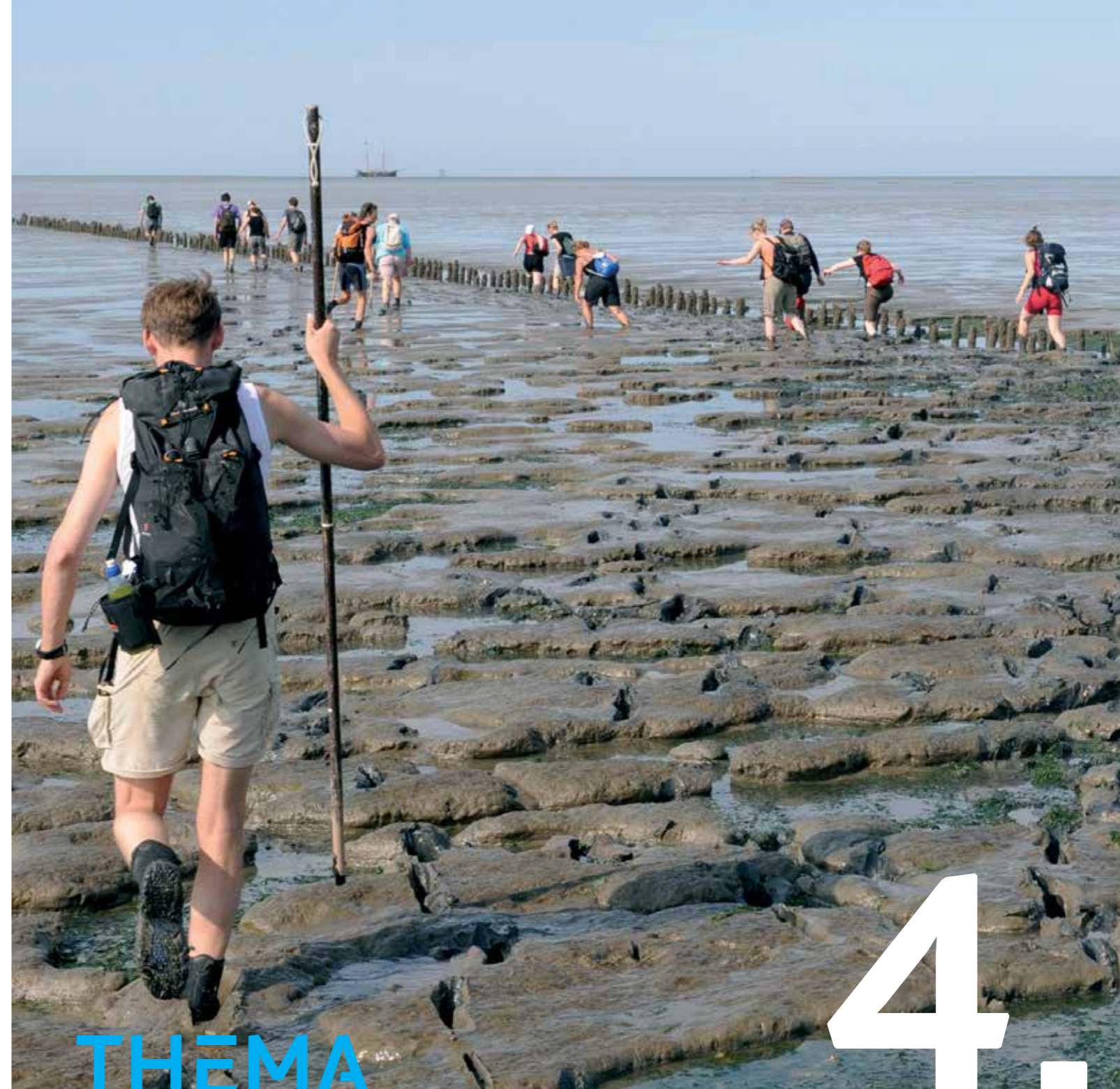
Een groot deel van ons landschap is bestemd voor akkerbouw en veeteelt. Daarmee zijn agrariërs belangrijke beheerders van ons landschap. De sector is een belangrijke economische drager in onze gemeente. We zien steeds meer alternatieve vormen van landbouw ontstaan zoals natuur inclusieve landbouw en biologische landbouw. Er is een transitie te zien naar meer duurzame landbouw. Dit betekent meer balans tussen natuur, landschap en landbouw. Agrariërs en gebiedscollectieven, zoals Noardlike Fryske Wâlden en Wâldrâne hebben een belangrijke uitvoerende rol bij agrarisch natuurbeheer.

Geconcludeerd kan worden dat de agrarische sector een belangrijke economische pijler in onze gemeente is, die veel uitdagingen en ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid kent.

3.6 Zondagsopenstelling

In de drie voormalige gemeenten werden verschillende richtlijnen voor de zondagsopenstelling gehanteerd, deze moeten geharmoniseerd worden. Uitgangspunt is dat zondag een dag is voor rust, bezinning en recreatie. Daarbij past enerzijds respect voor kerkgang en geloofsbeleving en anderzijds ruimte bieden aan andere gewenste invullingen van de zondag. Daarom is gekozen voor een model waarbij ondernemers elke zondag van 12.00 tot 18.00 de ruimte wordt geboden om hun winkels open te stellen en zelf de keuze hebben wel of niet open te gaan.

M.b.t. de feestdagen wordt de gedachte van balans en afwegingsvrijheid doorgetrokken en is afgesproken voor Goede Vrijdag een sluitingstijd van 19.00 uur te hanteren en voor Eerste Kerstdag de regeling voor zondagsopenstelling (12.00 tot 18.00 uur).

THEMA

4.

ENERGIE (EN ENERGIE
TRANSITIE), DUUR-
ZAAMHEID EN KLIMAAT

Eén van de grootste maatschappelijke opgaven is de transitie naar een duurzame samenleving. Afspraken binnen ANNO, het Klimaatakkoord en de Regionale Energietransitie noodzaken ons het energieverbruik drastisch terug te dringen.

Voor dit thema is afgesproken de onderwerpen “Bevorderen van biodiversiteit” en “Vormgeven aan verduurzaming van woningen, met focus op isolatie en zonnepanelen en financieringsmogelijkheden” in de raadsagenda op te nemen. Deze onderwerpen komen in de coalitieagenda dan ook niet terug.

Zonnedaken en zonnevelden, windturbines, biovergisters en warmtepompen vragen ruimte zowel boven als onder de grond. Ook veranderen ze de beleving van het landschap. Energietransitie heeft derhalve effecten op de inrichting van de ruimte en zal daarom mede in de omgevingsvisie worden benoemd.

Bij de transitie van energie kan gedacht worden aan het meer benutten van zonne- en windenergie. Grote windparken liggen, ook in het kader van huidig provinciaal beleid, in onze regio minder voor de hand.

In een circulaire economie worden kringlopen gesloten gericht op duurzame energie en is afval geen afval meer. Ingezaamd afval wordt als nieuwe grondstof ingezet. Het verzamelen, selecteren en eventueel verwijderen van reststoffen zal straks, net als de energievoorziening, lokaal moeten worden geregeld. Dit heeft ruimtelijke gevolgen.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We streven naar het leveren van betekenisvolle bijdragen aan een duurzame samenleving. Energietransitie willen we stimuleren en de inwoners daar bij betrekken. Als gemeente zullen we invulling geven aan onze voorbeeldrol.

HOE GAAN WE DAAR AAN WERKEN?

4.1 Windmolens

In het kader van de energietransitie zullen diverse vormen van duurzame energiebronnen moeten worden aangewend om een betekenisvolle bijdrage te leveren aan het behalen van klimaat doelstellingen (o.a. lagere CO₂ uitstoot).

Eén van deze milieuvriendelijke bronnen is windenergie, waarbij de bouw van molens vanzelfsprekend effect heeft op het landschap.

Dit effect wil het college inkaderen:

- Provinciaal beleid bepaalt welke ruimte een gemeente heeft voor het opwekken van energie door molens.
- Indien toekomstig provinciaal beleid het mogelijk maakt dan zal het college naast kleine molens (zoals bijv. Groninger model) iets grotere molens toestaan, indien ze passen in de omgeving, er draagvlak voor is in de omgeving en burgers ervan profiteren, waarbij maatwerk altijd een leidend criterium is.
- Solitaire megamolens en windparken van middelgrote en megamolens zullen in deze raadsperiode niet worden toegestaan.

4.2. Zonneparken (naar aard en schaal landschap)

Als coalitie zien wij bij voorkeur geen zonnepanelen op landbouwgrond.

Voor zonnepanelen zullen eerst de daken zoveel mogelijke benut worden. Ook daarbij is draagvlak belangrijk.

Zonneweiden willen we in eerste aanleg niet op landbouwpercelen. We houden vast aan de bestemming landbouw. In geval van initiatieven moet de mienskip betrokken zijn, want er is draagvlak voor nodig. De opbrengsten moeten deels weer terugvloeien naar de gemeenschap. Er moet een mienskiplabel aan gekoppeld worden. Compensatie is een voorwaarde. Hier zetten we op de volgende wijze op in:

- Beleid voor zonne-energie opnemen in het breder geformuleerde duurzaamheidsbeleid.
- Locatieonderzoek.

4.3. Gaswinning: deelname omgevingsproces

De beslissingsbevoegdheid over gaswinning ligt bij het Rijk. De gemeente is tegen gaswinning. Het ministerie van EZK heeft aangegeven dat het omgevingsproces met gemeente en betrokkenen van invloed is op haar besluitvorming. Indien door het ministerie van EZK vervolgens besloten wordt tot gaswinning, is onze insteek in het omgevingstraject het gebied sociaal en economisch te versterken en heldere afspraken te maken over schadelijke effecten.

4.4. Duurzaamheid

We willen voorloper zijn op het gebied van duurzaamheid. We willen een duurzame gemeente zijn. Op alle beleids-thema's wordt duurzaamheid als randvoorwaarde meegenomen. Inwoners willen we goed informeren over waar de gemeente voor staat op het gebied van duurzaamheid en wat die voor inwoners en ondernemers kan betekenen.

Hier zetten we op de volgende wijze op in:

- Als gemeente geven we het goede voorbeeld door o.a. het verduurzamen van eigen vastgoed en maatschappelijk vastgoed (kantoren, sporthallen, dorpshuizen en scholen).
- In inkoop- en aankoopbestedingsbeleid duurzaamheid zwaar mee laten bewegen.
- In alle beleidsstukken nemen we een paragraaf op met een afweging op duurzaamheid.
- Stimuleren van initiatieven; dorpen en bedrijven helpen (faciliteren) met hun duurzaamheidsambities (dit gaat verder dan de inzet van een duurzaamheidscoach).
- Natuur- en milieueducatie voor jeugd vinden wij belangrijk; Dit willen wij ondersteunen door meer financiële middelen toe te kennen, zoals voor De Klyster.
- Subsidie voor verduurzaming van de omgeving in het algemeen; middelen hiervoor opnemen in de begroting
- Natuurnota (inclusief bomenplan en duurzaamheidsparagraaf) opstellen.
- Inzetten op natuur-inclusieve bouw bij industrieterreinen.

- Terugdringen van zwerfafval.

4.5 Verzilting remmen (voor landbouw)

Grondwater wordt steeds zouter, bodemdaling gaat sneller dan verwacht. We hebben daar als gemeente geen oplossing voor, maar wel zorgen over.

We hebben niet overal zeggenschap over en gaan daarom gesprekken aan met de betrokken partners om gezamenlijk naar innovatieve oplossingen te zoeken.

De komende raadsperiode zal verder gewerkt moeten worden aan een ambtelijke organisatie die is toegerust voor de ambities en uitdagingen van morgen, die toegerust is om politiek en bestuur in een grotere gemeente adequaat te bedienen en die samenlevingsgericht is: dienstbaar, aanspreekbaar, met korte lijnen naar en in verbinding met de mienskip. Daarbij is belangrijk: elkaar zoeken, vinden, naar elkaar luisteren en elkaar respecteren om zo een solide basis te vormen voor de toekomst.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

De coalitie staat een gemeente voor die werkt in het belang van de Mienskip, binnen de kaders die het bestuur van Noardeast-Fryslân daarvoor meegeeft met als belangrijkste doel de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van de gemeenten te behouden en te stimuleren. Dit doen we samen met inwoners, bedrijfsleven en andere partners. Ons motto is dan ook 'Samen, In de buurt, Persoonlijk!'

De relatie met Dantumadiel (vastgelegd in centrumregeling en dienstverleningshandvest) benaderen wij vanuit wederzijds respect, vertrouwen en een gedeelde visie op samenwerking, tussen gemeentebesturen en organisatie, als basis voor een vruchtbare, stabiele en duurzame samenwerking.

HOE GAAN WE DAAR AAN WERKEN?

Van belang is dat de gemeentelijke financiën op orde zijn en blijven. Er zal een solide financieel beleid worden gevoerd, waarbij structurele inkomstenbronnen behouden blijven en er een transparante kostenstructuur is.

Uitdaging is voortdurend balans te vinden tussen optimale dienstverlening en voorzieningen en de lasten die daarmee gemoeid zijn.

De eerste begroting voor Noardeast-Fryslân is gebaseerd op 'going concern', dus zonder nieuw beleid die¹ een positief saldo (structureel) van € 1.164.000 in 2019 laat zien.

Deze ruimte kan door het College worden benut voor nieuwe initiatieven, kosten van harmonisatie en versterking van de algemene reserve. Overig nieuw beleid verwerken we via de reguliere planning & controlcyclus in de programmabegroting 2020-2023.

Als coalitie willen we met een open houding naar de samenleving, transparant en in samenwerking met de raad en organisatie invulling geven aan coalitie- en raadsagenda. Vertrouwen en samenwerking zijn daarbij de kernwoorden.

THEMA

5.

DIENSTVERLENING EN FINANCIËN

Portefeuilles

BURGEMEESTER

INWONER EN BESTUUR • INWONER EN BESTUUR

- Bestuur
- Dienstverlening
- Openbare orde en Veiligheid
- APV
- Burgerzaken / verkiezingen
- Bestuurlijke betrekkingen
- Huisvesting ambtelijk apparaat

WETHOUDER PYTSJE DE GRAAF

MIENSKIP • SAMENLEVING

- Sociale verbondenheid
- Betrokkenheid burgers
- Voorzieningenniveau
- Talentontwikkeling (onderwijs, cultuur)
- Taal- en streekcultuur (meertaligheid)
- Gezonde leefstijl (bewegen, sport, voeding)
- Welzijnswerk
(bestrijding armoede, schulden, laaggeletterdheid)

WETHOUDER JELLE BOEREMA

ECONOMIE, BEDRIJF EN REKREASJE •
WERK, BEDRIJF EN RECREATIE

- Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven
- Detailhandelsstructuur
- Toekomstbestendig duurzame en innovatieve bedrijvigheid
- Arbeidsparticipatie / toeleiding naar werk
- Recreatie en toerisme
- Holwerd aan Zee
- ANNO
- Regiodeal

WETHOUDER THEO BERENDS

FINANCIËN

- Centrumregeling Dantumadiel (bestuurscommissie)
- Begroting (meerjaren)
- Jaarrekening
- Kapitaalgoederenbeheer
 - o Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen
 - o Beheer en onderhoud begraafplaatsen
- Verkeer en vervoer
- Bedrijfsvoering
- ICT
- VTH

WETHOUDER ESTHER HANEMAAIJER

WONEN, OMGEVING, IEPENBIERE ROMTE •
WONEN, OMGEVING, OPENBARE RUIMTE

- Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit
- Wonen
- Milieu (going concern)
- Duurzaamheid
- Monumenten en erfgoed
- Beheer Openbare ruimte
- Afvalbeleid en afvalinzameling
- Omgevingszaken
- Energietransitie

WETHOUDER JOUKE DOUWE DE VRIES

SOARCH EN WOLWËZEN (SOCIALE DOMEIN) •
ZORG EN WELZIJN

- Wmo (maatschappelijke participatie)
- Onderwijs (kinderopvang / vve)
- Toegang zorg en ondersteuning (w.o. gebiedsteam)
- Inkomensondersteuning
- Jeugdwet
- Gezondheid (preventie en aanpak)

Het concept van gebiedsgericht werken wordt onderschreven.
Afhankelijk van de nog te bepalen gebiedsindeling worden in het college de gebieden toegedeeld.

BIJLAGE

PORTEFEUILLEVERDELING

Coalitieagenda voor gemeente Noardeast-Fryslân

2019-2022

December 2018,
Coalitiefracties van de gemeente Noardeast-Fryslân.